

Index Rerum Notabilium.

Sola dignitate peccati ex peccato patris resultante, 6.303. 310. 4.31. reatus culpae secundum modo sumptus consistit peccatum habituale, 6.318. reatus ad penam eternam non potest manere cum remissione peccati, 6.318. 361. Vide Peccatum habituale.

Remissio peccatorum fit per aliquam formam intrinsicè inherentem, 7.1. est effectus formalis gratiae habitualis, non quidem physicus, & ex natura rei, sed moralis, & ex ordinatione divina, 7.6. potest de potentia Dei absoluta fieri absque infusione gratiae per solam extrinsecam condonationem, 7.64. vel etiam per solam gratiae infusionem nullo interveniente peccatoris actu, 17.101.

Retractatio est necessaria ad remissionem peccati propria actione contracti iuxta praesentem Dei providentiam, non autem de potentia Dei absoluta, 7.101. negatio retractationis non est pars formalis peccati habitualis, seu conditio essentialiter requisita, 6.269. quomodo hæc negatio spectet ad obligationem passivam ad penam, in qua peccatum habituale statuitur, 6.355. 356.

S

Sacramenta non sunt instrumenta physica gratiae sed moralia, 1.37.

Secretum cordis quid significet, 2.242. quo sensu solus Deus dicatur scrutari cordium secreta, 2.243. & seq. non est fidei dogma angelos in communi cordium secreta cognoscere non posse licet sit valde confectum de angelis malis, 2.246. secretum cordis non est necessarium in politica angelica in omni rigore, 2.308.

Species intelligibiles non sunt in angelis per modum naturalis sequelae, nec eis ex natura sua coeae, 2.131. nec omnium rerum species sunt naturaliter eis debite, 2.133. non sufficit species non fluunt ab essentia angeli, ut eius passionem, 2.139. nec sunt accidentia eius inseparabilia, 2.160. species minus universalis potest magis universale representare, non à contrariis, 2.176. species à Deo infusa non sunt essentialiter, & per se ab acquisitione diversae, 2.184. nequit dari species infusa infinitorum obiectorum representativa, sive non tot, quin plurimum, quia infinita esset perfectio, 2.187. & seq. disparitas speciei divinae estentia representantis ab ista, 2.191. duplex continentiae modus inferioris in superioris, & ex qua continentia arguatur infinitas in continente, 2.194. non est eadem ratio de infinitate potentiae activae, atque sustentativae, 2.200. nequit etiam unica species esse ratio distinctè cognoscendi plures quidditates disparatas, est non infinitas, 2.203. sicut implicat dari posse unam speciem impressam plurimum quidditarum disparatarum representativam; ita pariter expressam, 2.205. non potest intellectus tali uni specie nec adequate, nec inadeguate, 212. 213. si tali species daretur, ipsa quoque aliqua egeret determinatione ad intellectum huius, & illius obiecti, 2.214. quomodo obiecta prima & adaequata potentiarum assignari debeant, 2.219. spe-

cies ex maiori immaterialitate maiorem extensionem, in representando trahere nequit, 2.222.

Status innocentiae qualis, 4.1. & seq. Vide Homo in statu innocentiae.

Superbia duplex, propria, & impropria, vel magis communiter dicta, 3.68. proprie dicta dicit elevationem super alios, 3.72.

Supernaturale secundum substantiam, & secundum modum 2.324. supernaturalitas secundum substantiam non obicit habituum supernaturalium educationi, 1.60. neque spiritualitas, 1.64. ut actus fit supernaturalis debet esse effectus ex speciali auxilio gratiae actualis, 7.272.

Synderesis à conscientia quomodo differat, 5.11. hæc est secundaria, illa verò primaria regula humanarum actionum; per primam dicitur quid agendum in universali, per secundam verò quid in particulari, ibid.

T

Tempus, & motus discretus non datur, 2.103.

Tristitia de amissione beatitudinis an sit dicenda poena sensus, vel damni, 4.156. quare infantes sine baptesimo decedentes non sint tristitiam habituri de amissione beatitudinis, 4.174.

V

Virtualitas physica non est de conceptu actus vitalis, sed sola virtualitas intentionalis, 2.293. quo sensu actus vitalis dicitur actio immanens, ibid.

Universale magis cognosci potest per speciem minus universalis, 2.176. unitas naturae formalis non est sola unitas similitudinis, 2.224.

Voluntas divina est prima regula contingentium ad extrinsecum, non verò necessarium, 6.77. voluntas assentiri potest minori bono relicto maiori, & efficacius proposito, 3.33. & seq. quo sensu dicitur sequi ductum intellectus, 2.32. nequit vellemus sub ratione mali, 3.49. licet effectu efficaci nequeat appetere impossibile, ut sic propositum; bene tamen inefficaci, & conditionato, 3.51. volitio simplicis complacentiae sufficit ad meritum, & demeritum, 3.53. distinguitur in absolutam, & conditionatam, 3.55.

Voluntarium directum, & expressum licet requirat actum, non tamen voluntarium indirectum, & interpretativum, 6.99. 108. 114. voluntarium virtuale, & indirectum, ac interpretativum dupliciter sumi solet, 6.114. 115. voluntarium in se, & simpliciter quomodo differat à voluntario in causa, 6.134. 140. aliud est esse voluntarium; aliud voluntarium, 6.142. aliquid potest dici liberum; aliud voluntarium, mediæ, & in causa dupliciter, 6.143. quomodo voluntarium fit de ratione habitualis, peccati, 7.112. 125. & 239. 243.

Uisionis quid sit, 4.59.

FINIS.

DISPU

DISPUTATIO PRIMA DE RERUM CREATIONE, ET GUBERNATIONE.

QUESTIO PRIMA.

An potentia creandi creaturae communicari possit.

UONIAM hæc disputatio de Creatione valde philosophica est; & de natura creationis, ut à generatione differat, quamplura dicta sunt in Philosophia, & Metaphysica praesertim disp. 12. q. 4. art. 1. & 2. paucis eam expediemus unam, vel alteram questionem petraçando magis controversiam. Ut autem constet ex titulo proposito, movetur questio de potentia Dei absoluta, an scilicet alicui creaturae communicari possit virtus productiva alicuius ex nihilo, seu creativa; & agitur questio in duplici sensu; primo quidem, utrum creatura possit, ut causa principalis aliam creaturam deinde verò, an saltem assimi possit, ut instrumentum. In qua controversia tres extant sententiae duae extremae, & una media; Prima quidem asserit, quod licet de facto nulli creaturae communicata sit virtus creandi, ait tamen non apparere rationem convincentem, cur id repugnet; cumque quicquid non implicat contradictionem, Dei potentiae negandum non sit, concludit à Deo fieri posse talem creaturam, quae haberet vim creandi, & nedum per modum causae duntaxat instrumentalem, sed etiam, ut causam principalem; quid autem sit causa principalis, & quid instrumentalis suppono ex dictis disp. 7. Phys. q. 5. ea enim est quae propria, & intrinsicè virtute operatur, & attingit effectum principaliter intentum, instrumentalis verò, quae non sic attingit effectum principalis agentis, sed dispositivè intervirit agenti principali, ut loc. cit. fuse declaravimus.

Secunda sententia in alio extremo docet nullam creaturam posse aliam creare nec per modum causae principalis, nec per modum instrumentalis, adeo ut virtus creativa, seu productiva ex nihilo independentè à subiecto sit solius Dei propria, & omnino incommunicabilis creaturae; ita fert communior Scholasticorum sententia D. Thom. 1. p. qu. 45. art. 5. Oham cum Nominalibus 2. d. p. Scotus cum suis 4. d. 1. q. 1. Bassolus 2. d. 1. qu. 2. art. 3. Rada p. 2. contr. 2. Aretin. 4. d. p. 1. Faber 2. disp. 4. Averia p. 1. q. 45. sect. 5. ubi Molina, Valencia, Valquez, Ruiz, Falolus, & alii, Ovied. contr. 13. Ph. p. 3. 4. Motium disp. 3. Phys. q. 28. & alii quamplures. Tertia tandem sententia media asserit repugnare quidem creaturae esse causam principalem creationis, non tamen instrumentalem; distinguit tamen ad hæc de instrumento naturali, & obedientiali, & ait non posse quidem creaturam assimi, ut instrumentum Dei naturale ad creandum, id est tanquam instrumentum ex natura sua ad creationem institutum, & accommodatum, quomodo vis pro-

Med. In Secunda Sententia.

ductiva ignis convenit calori; vel immediate, & intrinsicè attingendo effectum ultimum agentis principalis, vel saltem attingendo extrinsecè, & producendo dispositionem connaturalem ad effectum ultimum iuxta varias opinionem de activitate instrumenti; addit tamen elevari posse ad creandum, ut instrumentum Dei obedientiale; adeo ut licet creaturae communicari nequeat virtus instrumentalis connaturalis creandi, bene tamen obedientialis, & supernaturalis; quare concludunt, quod licet nulla creatura etiam per potentiam Dei absolutam possit esse causa principalis creationis, neque instrumentum ex natura sua ordinatum ad creationem; non repugnat tamen esse instrumentum supernaturale per potentiam obedientialem elevatum à Deo ad creandum aliquem effectum: illud enim dicitur esse supernaturale instrumentum, quod licet ex natura sua non sit ordinatum ad talem effectum; ordinatur tamen ab agente, quatenus ad effectum proprium ipsius causae principalis elevatur; Ita ex Recentioribus quam plures Suarez. disp. 20. Met. sect. 3. Hurtad. disp. 12. Ph. sect. 6. Albertin. tom. 1. q. 1. theol. coroll. 1. Lenzana trad. 7. disp. 9. 3. Amicus tom. 2. disp. 2. sect. 4. & alii, hanc autem elevationem creaturæ ad creandum instrumentalem dicunt à Deo fieri posse vel per virtutem, & qualitatem superadditam, si non permanentem saltem transeuntem per modum motionis, & non permanentem exercetur actus creationis; vel quod abique alia virtute superaddita possit creatura secundum se assimi à Deo, ut instrumentum creationis ratione sua potentie obedientialis activae; quo pacto etiam de facto nonnulli Recentiores opinantur Sacramenta, tanquam instrumenta Dei, physice gratiam Dei efficere in anima, ut Suarez 3. p. 1. disp. 31. sect. 1.

ARTICULUS PRIMUS.

Nullam creaturam esse possibilem, quae habeat virtutem creativam per modum causae principalis.

Hæc Conclusio communis est Auctoris secundae, & tertiae sententiae, & præcincendo modo à ratione, quae non adeo facile assignatur, ut mox videbimus, & sistendo in SS. Patrum auctoritate adeo certa est, ut aliqui contentant, esse de fide; ut dicebam disp. 12. Met. q. 4. n. 36. qui quidem Patres, dum Creaturam negant virtutem creativam, saltem intelligi debent de virtute creandi per modum causae principalis ut potè qui est modus creandi omnium nobilissimus; neque loquuntur de creaturis tantum de facto existentibus, ut aliqui explicant, sed etiam de possibili; neque loquuntur de virtute creandi omnia, sed de virtute creandi simpliciter non enim vim faciunt in creatura potentie omnia creare, sed discretissime docent nullam creaturam sive actualem, sive possibilem ne unum quidem effectum creare posse, & universalem implicantiæ rationem ducunt ex sola, & præcisa ratione creaturae, etenim adversus Arianos asserentes Verbum esse creaturam hoc argumentum perpetuo urserunt, Verbum creat; ergo non potest esse crea-

creatura, quia creandi actio essentiali rationi creaturae omnino contradicitur: quae argumentatio proflus furilis esset, si virtus creandi posset creaturae convenire per modum causae principalis, ita arguit Athanas. serm. 3. contra Arianos dicens: Quomodo si secundum vos, ex non entibus creatus, potest esse non entis, ut ensiam vos, condere, atque architectari inque enim vel Angeli quidquam creare possunt. cum & ipsi sunt creaturae: quare tandem post multa concludit, creationem esse operationem solum Deo propriam, his verbis, condere, & creare solius Dei est, eiusque Verbi, & Sapientiae. Eodem proflus medio Cyrillus quoque Arianas haeresim impugnat lib. 2. Theauri cap. 2. ex eo scilicet, quod virtutem creativam suscipere creatura non potest: unde lib. 5. cap. 3. sic arguit. Non est officium artis ex nihilo creaturas producere, sed ineffabilis, atque creativa virtus, artis enim est ea, quae sunt, quasi per subiectam materiam solummodo immutare, creatas autem virtus ipsam rerum substantiam a nihilo ad esse producit: quam rationem adhuc magis explicat, & prosequitur lib. 6. ca. 2. illis verbis: Nulla creatura unquam substantiam a nihilo producere potest, nisi namque id virtutis esse non potest, quibus verbis dilucidissime docet ad simpliciter creandum necessariam esse virtutem infinitam, ut nota videt. 12. Metaph. num. 86. & tandem lib. 14. cap. 6. concludit, potestas creandi divina solummodo inest naturae: Quod rursum confirmat lib. 2. contra Julianum, illis verbis: Inaccessibilis natura sunt ea, quae propria sunt solius, & omnium summa substantia, quorum unum esse dicimus effectus producere posse, ut creatorem, & producere res, quae aliquando non erant. Sicut iam passim loquuntur alii Patres, unde Hugo Victor. lib. 1. de Sacramentis cap. 6. inquit, De nihilo aliquid facere sine de aliquo nihil, solus Deus potest: sic pariter Damascen. lib. 2. fides cap. 3. ubi quavis loquatur de creaturis existentibus, & dicat nullam de facto creatam, assignat tamen rationem implicanti universaliter probantem etiam de creaturis possibilibus, cum inquit, creatura enim quae sunt non sunt conditoris.

Constat itaque ex communi SS. Patrum auctoritate, creationem esse operationem, quae nulli creaturae competere potest nec existantibus possibilibus, sed solum Deo; quod utem sic in formali conceptu creaturae, ratione cuius illi repugnet actio creativa, maxime controversum est tam apud antiquos, tum apud moderatos, adeo ut uniusquodque peculiarem afferat implicanti rationem alias respondens: Et quamvis Patres citati non obcurat insinuant ad simpliciter creandum necessariam esse virtutem infinitam, adeoque implicanti rationem peculiariter petendam esse ex finite, & limitatione creaturae, quoniam tamen Patres eam rationem non declarant, sed potius supponere videntur; laborant Scholastici Doctores pro eius declaratione; & quamvis in hoc conveniant, quod ad simpliciter creandum virtus infinita requiritur, non tamen ex eodem capite hanc infinitatem deducunt: Et quidem quando Patres ajunt ad creandum requiri infinitam virtutem simpliciter, non loquuntur de potentia creandi omnia universaliter, seu de potentia adaequata objecto creabili, ut fati constat ex dictis n. 3. quia talem creandi potentiam esse debere simpliciter infinitam nulli dubium est, cum talis potentia habeat obiectum in finite perfectum sine categoriae matrici, & in potentia, quae sua virtute continet totum illud obiectum, requiritur virtus, & perfectio simpliciter infinita; quia ratione dicebat Scotus 3. d. 14. q. 2. infinitatem activae potentiae extendivam respectu omnium possibilium supra infinitatem intentionem necessariam esse radicatum.

Nec etiam per virtutem infinitam ad creandum necessariam, intelligunt Patres illam, quae vim habet se sola, & absque dependentia; vel concursu alterius aliquid ex nihilo producere, quia etiam in hoc sensu nulli dubium est talem agendi virtutem ab alio independentem esse necessariam infinitam; imo quoad hoc eadem est ratio de potentia creandi, ac etiam de facultate ad agendum ex praesupposito subiecto; nam agens quoque ex praesupposito subiecto, si agat independentem a concursu alterius superioris agentis, necessario ex tali independentia arguitur esse infinite virtutis. Sed loquuntur de potentia creandi simpliciter, & absolute sumpta, ac etiam in ordine ad unum dumtaxat determinatum effectum; & ex tali modo agendi praeside deducunt infinitatem virtutis in agente, non quidem ob independentiam actionis a superiori causa agente (nisi materialiter, & indirecte) sed praeside ob independentiam actionis a causa materiali formaliter, & directe, adeo ut virtus ipsa creandi, & producendi ex nihilo ob talem independentiam a praesupposito subiecto, ex se directe, seu formaliter debeat esse infinita.

Suspiciantur tamen aliqui etiam ex nostris Scotum nequa-

quam voluisse ad creandum absolute requiri formalem infinitatem virtutis; sed quae ex eo deducunt, quoniam quidlibet, i. q. 1. arguit ad verum Henricum, Ricardum, & alios affirmantes ad creandum ex eo requiri directam virtutem infinitam, quia inter terminos creationis a quo simpliciter non ens, & ad quem simpliciter ens distantia reperitur infinita, supra quam non potest nisi virtus infinita. Caeterum, ut probe notavit Vulpes 10. 1. p. 2. disp. 2. ar. 3. falsum omnino est Doctorem ibi, vel alibi absolute negasse virtutem creandi esse debere directam, & formaliter infinitam, sed tantum negat ex eo capite scilicet ex distantia infinita inter ens, & non ens, ac etiam ex quibusdam aliis, sufficienter talem deduci infinitatem; absolute tamen fatetur ad creandum requiri infinitam virtutem, imo aperte dicit hanc esse rationem propter quid, & a priori huius conclusionis, quod creatura nequeat creare id patenter se declarat ad quaestionem in fine, ubi ex Landulpho asserens rationem unam repugnantem omnibus creaturis commanentem ex limitatione, & finite virtutis desumptam, non eam respicit, tanquam fallam; imo ultra concedit, quod verum, & proprie dicit propter quid huius conclusionis; subdit tamen, quod licet ratio ista dicat propter quid conclusionis scilicet limitationem efficientis, quia determinat ipsam ad requirendam materiam in agendo, tamen istud propter quid non est multum evidens conclusio, quibus verbis conspicue docet causam formalem propter quid demonstrativam huius conclusionis, cur aliquid agens potest principaliter creare, esse formalem infinitatem, & activae virtutis limitationem.

Quia tamen tale medium, licet dicit propter quid conclusionis, non tamen est valde ipsa conclusio evidens huius Doctorem summam de qua dicitur potest, ex alio medio nobis notiori hanc veritatem demonstrare aggreditur, & probat per rationem, non quidem omni creaturae commanentem, quae est medium ex limitatione virtutis deductum, sed per plures de diversis creaturis speciales, ut postea videbimus.

Sed in ista Auctor contra overfariam inter Scoti 14. c. 1. contra 25. consil. 4. quod si limitatio virtutis esset, medium propter quid conclusionis proximum, & formale, datur ratio communis, & ob quam creatura non potest creare, limitatio scilicet virtutis, quod tamen aperte negat Scotus. Sed satis constat ex modo dictis, nunquam Scotum absolute negasse dari rationem commanentem, ob quam creatura non possit creare, & talem esse limitationem virtutis, ac dependentiam in agendo, sed solum dixisse tale medium non esse multum evidens conclusionem, atque ideo ipse assignavit rationes speciales pro diversitate creaturarum. Deinde idem Auctor in fine illius controversiae proponit hoc argumentum contra istam ultimam conclusionem, si ad creandum non requireretur virtus infinita, posset virtus creativa communicari creaturae; Et respondet ex Scoti (inquit) 4. disp. 1. q. 1. GG. negando consequentiam, quia licet quantumcumque perfectum finitum possit creatura communicari, non potest tamen virtus creativa; ratio est, quia nulla creatura finita est purus actus, & quia actio cuiuslibet creaturae est accidentaliter, & ex hoc habet esse ratio, quare virtus creativa nequit creaturae communicari, quia scilicet nulla creatura est purus actus, & actio cuiuslibet creaturae est accidentaliter, jam ipse quoque assignat rationem commanentem omni creaturae, quod paulo supra dicebat esse contra Scoti intentionem. Falsum tamen est eam praecipue rationem assignari a Scoto lib. 7. GG. quod creatura create non possit, quia non est purus actus; imo haec erat ratio Egidii, qui ex eo probabat creaturas create non posse, quia nullum agens creatum est purus actus, quam relict Doctorem lib. 8. §. quarta ratio. Sed valde familiare est illi auctori suas replicationes proferre tanquam ex ipso Scoto deductas, quem ut legas, invenies esse illi omnino repugnantes: Quoniam ergo haec ratio repugnantiae ex limitatione, & dependentia virtutis in agendo deducta, quae est omnibus creaturis communis, a Doctore non absolute repudiatur, videndum est, quomodo deduci possit, ut inlevare valeat ad nostram conclusionem probandam, praesertim cum haec sit ratio propter quid, & a priori, quam semper SS. Patres inculcant.

Primo itaque rationem repugnantiae ex infinite desumptam ita deducebant Henricus, & Ricardus apud Scotum loc. cit. ens virtutis finite non potest super distantiam infinitam extremorum; sed inter ens, & nihil, qui sunt termini creationis est distantia infinita, quia est distantia improporcionabiliter se habens ad quantumcumque distantiam finitam, ergo &c. Hanc rationem evertit Doctorem ostendendum falsitatem minoris, & ad distantiam inter aliquid ens, & non ens mensurandam esse secundum quantitatem ipsius ens, atque ita ens tanto distare a non ente, quanta est perfectio ipsius ens, cum enim haec sit distantia formalis, delumenda est ex forma-

lix.

li excessu perfectionis, quo unum extremum excedit aliud, si ergo ens sit finitum, distabit infinite a non ente; si vero finitum, solum finitum, distabit infinite a non ente; si vero finitum; negatio quidem affirmationem mensuratur, & non plus negat negatio, quam ponat affirmatio, ad probationem minoris concedit Doctorem inter ens, & non ens nullam esse proportionem, non tamen ob infinitam distantiam unius supra aliud; sed eo quod unum est positivum, aliud negativum, ad quam improporcionem superandam sufficit finita virtus per productionem terminum finiti. Imo argumentum hoc, si bene perpendatur, atque bene probat nihil posse produci a virtute finita etiam per actionem generativam; nam cum ignis v. g. generat ignem, utique producit illum ex non igne, atque ita ex nihilo sui, licet non ex nihilo subiecti; at nulla forma opponitur contraditorio cum nihilo subiecti, sed cum nihilo sui; ergo quod forma ignis producit ex alio quod subiecto, & ex nihilo sui, extrahitur in illa productione ex contradictoria distantia, quam argumentum urgebat in actione creativa. Dices, contradictoria sunt aequae incompossibilia; ergo aequae distantia, negat Doctorem paritatem, si quidem incompossibilia penes mutuum exclusionem unius ab alio attenditur, quae indivisibilis est, unde aequae homo excludit non hominem, ac Deus non Deum; distantia vero sumitur penes excessum formalem unius extremi supra aliud, quod divisibilis est, ac proinde non est aequalis in omnibus.

Secundo, eandem repugnantiam rationem ex infinite ita deducit D. Thomas p. 1. q. 45. art. 5. ad 3. & 2. contra gentes 6. 20. Tanto maior requiritur virtus in agente, quanto rem producit ex remotione potentia, sicut major est virtus, quae producit ignem ex aqua, quam quae producit ex aere; sed virtus creativa producit rem ex nulla potentia, ergo est infinita; Quam rationem ita confirmat, & declarat Cajetan. ibid. quando dicit extrema si se habent, ut quanto minuitur unum, tanto crescat alterum, si unum minuitur utque ad non gradum, alterum crescit supra omnem gradum, ut patet in mora, qui tanto est velocior, quanto resistentia spatii est minor, ex 4. Phys. 72. unde si resistentia spatii esset nulla, ut esset in vacuo, motus esset infinite velox; sed potentia passiva, & virtus activa ita se habent, ut quantum minuitur potentia passiva per recessum ab actu, tantum debet crescere virtus activa; major enim virtus requiritur, ut lignum viride exsicceat per idem tempus, quam semisiccat, quia viride magis recedit ab actu scilicet a ficitate; ergo si potentia passiva minuitur utque ad non gradum, id est ut nulla sit, tunc virtus activa crescit in infinitum, sequitur enim a gradatione, & proportionem; ergo vis creandi debet esse infinita, quia respicit non potentiam passivam.

Haec ratio, ut notat Doctorem cit. lib. 7. eodem principio nititur, quae precedens, quicquid reclamet Cajetan. nam ex eo, quod inter ens, & non ens nulla est proportio, arguit inter vim educitivam, quae producit rem ex alio, & creativam, quae producit ex nihilo, infinitam distantiam; quoniam eadem est proportio inter virtutes productivas, quae est inter potentias ipsas, ex quibus illae producuntur; itaque agendum ex illo modo arguendi per gradationem, seu suppositionem, non recte deducit virtutem creativam esse infinitam, sed solum esse diversam, ac superioris ordinis ad virtutem educitivam ex subiecto; quod conspicue patet in aliis consimilibus exemplis, quando cumque sit comparatio inter aliqua duo diversi ordinis, ubi id, quod est superioris gradus, licet adequari non possit ab alia inferioris gradus, non propterea concluditur esse infinitum, & ratio est, quia non solum distantia infinita, sed etiam diversitas ordinis inter aliqua duo obstat potest, quo minus fit aliqua proportio inter ea secundum aliquam rationem, sicut potentia intellexiva utriusque in vi cognitiva infinite non excedit sensitivam; & tamen nulli est inter eas in ratione cognoscendi proportio, quia nimirum intellexiva est altioris, & superioris ordinis; quia tamen ratione linea bipalmaris non est infinita, & tamen inter illam, & punctum solum est proportio ita igitur in proposito ex illo argumento nulla sequitur, quod ad producendum effectum ex nulla omnino potentia, requiritur virtus sine proportionem major ea, quae educit effectum ex aliqua potentia passiva, & per consequens, quae fit altioris, & superioris ordinis in agendo, non tamen quae sit simpliciter infinita.

Hinc ad confirmationem Cajet. negatur majorum enim opus est, quod si unum extremorum minuitur utque ad non gradum, quod alterum infinite augetur; sed tantum quod augetur in summo, & quantum potest, ut constat familiari exemplo ignis in aquam agentis, ubi non sequitur, quod si frigus minuitur utque ad non gradum, quod evenit, cum ex aqua fit ignis, debeat calor infinite augeri, & supra omnem

Atela. In Secunda. Sententia.

gradum, sed solum sequitur, quod augeri debeat, quantum potest scilicet usque ad summum gradum, ut octo; neque verum est motum in vacuo futurum in instanti, quae infinite velocitatis, sed solum summae velocitatis, quae possit haberi ex parte medii, ut constat ex dictis in Physicis; & sic in proposito ex diminutione potentiae passivae utque ad nihil, non sequitur necessariam esse virtutem simpliciter infinitam ad producendum ex nihilo: sed tantum esse debere majorem, & altioris, ac superioris ordinis, quam sit virtus productiva ex praesente subiecto. Tum quia ex argumento Cajet. solum sequitur, quod deficiente causa materiali debeat efficiens supplere virtutem, & influxum, quem illa praestaret; hinc autem non rite inferitur virtutem causae efficientis debere esse infinitam, nam concutitur materiae quid finitum est; cur ergo suppleri non poterit per virtutem agentis superioris ordinis, & perfectioris, etiam infinita non sit?

Tertio eandem repugnantiam rationem ex infinite deducit D. Th. p. 1. q. 45. art. 5. in corpore ex proprio obiecto creationis sic arguens; esse, ut sic, est proprius effectus universalissimae causae, sed proprius terminus finitus, seu effectus creationis est ipsum esse, ut sic; ergo proprius terminus creationis solius primae causae potest esse effectus; major probatur, quia effectus universaliores in universaliores causas revocandi sunt; ergo & universalissimus effectus, qualis est esse, ut sic, in universalissimam causam; minor probatur, quia per creationem producitur ens, in quantum ens ergo per illam communicatur esse, ut sic, secundum absolute rationem suam, secundum quam est universalissimus effectus, & proprius primae causae. Quoniam vero Scotus loc. cit. impugnat illam propositionem D. Th. hom. quod esse est proprius effectus Dei, ac si sensus esset, solum Deum efficere ipsum esse in qualibet creatura, & causas secundas non concurrere activae ad efficiendum esse existentiae, qui sensus est manifeste falsus, causa enim creativa dum operatur, vere facit ut ipsum esse suorum effectuum. Respondent Thomistae hanc non esse sententiam D. Thom. intentum, sed ait creationem terminari ad ens, ut sic, eo sensu, quo saepe dicitur causam primam concurrere ad rationem commanentem ens, & non ad rationes speciales; hoc est virtutem Dei se extendere ad omnia singularia, quibus inest praedicatum ens, & non circumscripti aliqua ratione specialia, sicuti reliquae causae creaturae, quarum effectus non aequae se extendunt ad ens, sed continentur intra certam speciem scilicet ignis potest producere singularia, quibus inest hoc praedicatum ignis, non vero illa, quae hoc praedicatum non habent; sic S. Th. existimat virtutem creativam terminari ad rationem ens, ut sic, quia ex natura sua non limitatur ad certam speciem entis; sed eo ipso, quod hoc causa habet virtutem creandi, potest illam exercere respectu omnium entium, & potest attingere quicquid est creabile; quia virtus creativa refertur ad creabile, ut creabile est, sicut potentia visiva ad colorem, ut color est: Unde sicut haec eo ipso, quod respicit colorem, ut color est, potest quemcumque colorem singularem respicere: ita eo ipso, quod virtus creativa respicit creabile, ut creabile est, potest quodcumque obiectum creabile producere; unde bene consequenter deducitur, quod fit in finita.

Caeterum, ut bene notavit Suarez disp. 20. Metaph. sect. 2. n. 26 licet ex ratione D. Th. sic explicata optime concludatur non esse communicabilem creaturae potentiam creandi, quae habeat pro obiecto adequatum ens creabile, seu ipsum esse, ut includit totam latitudinem esse participabilis, quia talis potentia vera est infinita, & solius Dei propria; Hinc tamen nequaquam concludi potest omnem participationem illius potentiae creativae universalis, limitatam, ac determinatam ad aliquod genus, vel speciem, vel individua certum creabilem, esse creativae incommunicabilem; non enim potest reddi ratio, cur quae cumque virtus creativa debeat respicere, tanquam obiectum, omne creabile universaliter sumptum, & non possit respicere aliquid speciale genus creabilem; sicut virtus generativa hominis non respicit omne genitabile, sed certam speciem generabilem; neque enim huiusmodi potentia sic determinata in ipsis terminis repugnantiam involvit; talis autem potentia etiam si sit ad creandum, non habet pro obiecto universalissimo effectum, sed determinatum, & particularem, atque ideo non est necessario infinita; Quod optime declarat in ipsa potentia generativa, seu educitiva de potentia materiae, na prout se extendit ad omne generabile possibile, est propria solius Dei maxime cum independentia; limitata vero ad certam speciem generationis, potest communicari, creaturae cum dependente a prima causa; ita ergo de potentia creativa diceretur in proposito, ex quo non sequeretur, quod esset infinita. Totam autem hanc impugnationem rationis D. Th. in secundo sensu explicat optime indicavit

A 2 Scot.

Seco. loc. cit. 8. sed ista rationes infra lit. C. dum ait, quod D. Thom. in eo articulo, ubi praefatam rationem ponit, querit an solus Dei sit creator, vel ergo querit, an solus Dei sit creator omne creatibile, vel an aliquid aliud a Deo possit creare aliquid inferius se, si primum, ergo non intendit querere aliquam quaestionem dubitabilem, nam quaestio in eo sensu includit, an aliquid aliud a Deo possit creare seipsum, de quo nullus unquam dubitare potuit secundum Aug. 1. de Trin. cap. 2. si secundum, non ergo potentia creativa, de qua movetur quaestio, se extendit ad omne creatibile, alioquin haec quaestio omnino irrationalis esset.

11 Sed replicant Thomista, efficaciam illius rationis in eo consistere, ut ex formali obiecto, & modo creationis inferat non posse dari potentiam creandi, quae ex se non respiciat, ut adaequatum obiectum, esse secundum totam latitudinem entis participabilis: nam per omnem creationem fit per se primum esse, non solum in quantum est tale esse, sed etiam in quantum est esse, ergo omnis potentia, a qua est talis actio, respicit, ut formale, & adaequatum obiectum ipsum esse, non solum in quantum est tale esse, sed absolute in quantum est esse; ergo talis potentia necessarii debet esse universalis, & omne ens participabile complexens: utraque consequentia patet, probat assumptum Cajet. nam effectus dicitur fieri per se primum secundum eam rationem, quae non praecessit ex parte effectus, nam si praecessit, iam non per se, sed per accidens fieri dicitur, ut cum ignis generatur ex aere, non fit per se corpus, neque elementum, sed fit per se ignis: sic ergo in omni creatione fit per se ens, seu esse, non solum, ut tale, sed simpliciter, ut esse, quia nulla ratio entis, aut esse supponitur ad creationem, eum sit ex nihilo, quam rationem fuisse prosequitur Amicus disp. 2. cit. n. 24. ubi proinde concludit implicare, contradictionem esse virtutem creativam, & non se excedere ad omne creatibile; & Falous qu. 45. art. 5. dub. 2. n. 25. hinc deducit idem verum esse, posse creare unum aliquod ens, & posse creare omnia entia creabilia, quia omnis creatio est ex non ente simpliciter, & tendit formaliter ad esse simpliciter, & omnino. Verum & ipse quoque Suarez, qui loc. cit. n. 28. hanc replicam adduxit pro defensione rationis S. Thom. vidit esse levioris momenti; etenim equus generat equum non solum ex non equo, sed etiam ex non animali, nempe ex femine, tunc enim per se generatur & equus, & animal; & tamen hinc non recte deducitur, quod possit generare omne animal, & quod ejus potentia generativa respiciat rationem animalis, ut adaequatum; ergo nec ex eo, quod potentia creativa nullum supponens, & quod per eam per se fit ens, non solum, ut tale, sed simpliciter, debet proinde se extendere ad omne ens; atque id ad argumentum neganda est ultima consequentia.

12 At inquit Amicus disputatorem esse, quia licet vivens producat vivens ex non vivente, & animal ex non animali actu existente, utrumque tamen producat ex vivente, & animalis potentia existente; quia tamen vivens, quam animal nequeunt producere, nisi ex subiecto disposito ad hoc, vel illud vivens, quod est producere ex vivente potentia existente; at virtus creativa producat ens ex non ente simpliciter, quia ut illud producat, non supponit, nisi solum non repugnantiam obiectivam: quod fit, ut potentia educitiva limitari possit ad determinatum effectum ex dispositionibus, quas in subiecto educitio requirit, non autem potentia creativa. Ceterum haec evasio parum urget: nam quod creatio fit ex nihilo, ad id tamen probat virtutem creativam non posse limitari ex parte subiecti, quia ex illo non pendet non autem quod non possit limitari ex parte termini producibilis; a quo pendet in sua specificatione: Nec rursus juvat dicere non posse ab hoc limitari, quia terminus creationis est ens, quatenus ens: nam ut ait Arriaga, terminus creationis solum differt a termino generationis, quod hic producatur simul cum conceptu subiecti, ille vero sine eo conceptu, hoc autem quod efficit, ut hic terminus fit ens, in quantum ens, non vero ille, cum uterque terminus vere sit ens, & productus ex nihilo sit.

Denique fallum est potentiam educitivam limitari solummodo ad determinatum effectum ex dispositionibus, quas in subiecto requirit; nam agens univocum v. g. ignis efficit se, & intrinsece determinatum ad talem formam ex materia educendam, & non aliam; & per dispositiones praevias materia de se indeterminata ad omnem formam recipiendam dicitur proxime disponi; & limitari ad hanc determinatam formam recipiendam iuxta sententiam dicentium dispositionem recipi in materia prima, quam etiam rejecimus disp. 5. Phys. qu. 8. art. 1. ergo sicut per potentia educitiva increata ad omne educibile distinguuntur plures potentiae ad hoc, vel illud educibile, ut experientia constat; ita sub potentia

creativa increata plures potentiae creativae creatae ad hoc, vel illud creabile distinguuntur poterunt; atque ideo non omnis virtus creativa de necessitate est ad omne creatibile, ac proinde infinita: sed circa hujus rationis examen plura vide apud Radam part. 2. corv. 2. & Arriagum 4. dist. 1. quae 1. art. 1. quae plura ex illo verbatim transcribere, & Fabrum 2. disp. 4.

ARTICULUS SECUNDUS.

Aliae implicantes examinantur.

13 Quarto Suarez disp. 20. cit. sect. 2. ita ratiocinatur, quoniam si talis creatura esset possibilis, de facto fuisset producta quia constitueret novum gradum entis a reliquis diversum: dicunt autem Theologi, univertum esse quoad omnes gradus entis perfecte conditum; ergo si talis creatura non est de facto producta signum est eam non esse possibilem: Quod autem constitueret diversum gradum entis, constat, na hic similitur ex majore elevatione in operando a materia, igitur virtus creativa, quae ageret per elevationem ab omni materia, constitueret gradum ab omnibus, qui de facto sunt diversum. Confirm. quia illa creatura non posset esse superioris ordinis, quam sint Angeli, qui existunt in supremo gradu intellectualium creaturarum; ergo non posset creare, quia neque Angeli, qui sunt, ut minimum, illi aequales, creare possunt, additque August. pro comperto habere lib. 3. de Trin. c. 8. si Angeli non possunt creare, nec aliam creaturam id posse; & hae rationes quoque utitur Lezana loc. cit.

Hanc rationem merito rejiciunt Arriaga, & Ovid. loc. cit. quia plures sunt possibile species creaturati longe perfectiores his existentibus, unde & ipse quoque Suarez disp. 13. sect. 10. fatetur esse possibile corpus simplex carens compositione essentiali materiae, & formae, licet de facto non existat, quod esset diversum ordinis ab his, quae nunc existunt; ergo in presenti non recte inferitur, non existit creatura, quae habeat hanc virtutem; ergo non est possibilis, alias non posset Deus creaturas diversis ordinis existentibus perfectiores producere, cujus oppositum ostendit disp. 10. Phys. qu. 2. Deinde nulli dubium est portuile Deus in hoc univertum Angelos non producere, cum omnia liberè produceret, & tamen in eo casu non ligeret inferre, quos non esse possibile, & quod non existeret; & ratio a priori est, quia non tenetur Deus condere univertum quoad omnes gradus entis possibile exortatur. Ad Confir. potest negari antecedens, quia potest Deus facere creaturam Angelis perfectiorem; & concessio antecedente potest adhuc negari consequentia, quia sicut non valet arguere, homo potest generare alium hominem, & Angelum non potest producere alium Angelum, ergo homo perfectior est Angelo, quia aliunde in Angelo compensatur, imò superatur hic excessus; sic in proposito quamvis talis creatura Angelos superaret in modo producendi effectus; at tamen non haberet alia praedicata atque perfecta sicut Angelus, & forte non posset producere effectus aequè perfectos, quales producat Angelus; atque hic excessus perfectionis in modo producendi potest aliunde compensari, ita ut omnibus hinc inde pensatis perfectior esset Angelus absolute loquendo, etiam si virtutem creativam non haberet; cum autem Aug. ait, si Angeli non possunt creare, nec aliam creaturam id posse, planum est loqui de creaturis modò existentibus in Univertu.

Verum tamen adhuc est, hanc rationem non esse omnino spernendam, quia etiam in aliis rebus alioquin facillimis similes rationes a priori assignare solent cum experientia conjunctas, nam si quaeratur, cur ignis nequeat producere frigus, aliam rationem a priori reddere non possumus, nisi quia talis causa est ita ex natura sua limitata, ac determinata ad talem effectum, v. g. ignis ad producendum calorem, ut non habeat, neque habere queat virtutem ad producendum frigus, alioquin ignis non esset; neque efficacius possumus a priori convincere protervum contradicentem, & ita putamus esse convincendum, cum res ita in experientia apparet, talem rationem a priori reddamus; ergo patet in presenti, cum experientia nos doceat nullum agens creaturam creare, sed temper producere ex praesente materia, sufficere debet talem rationem a priori ex experientia deductam assignasse, praesertim cum in hoc negotio SS. Patres passim ita discurrant.

14 Quinto, rationem implicantiæ sic deducit Arriaga quol. 5. qu. 1. quam Suarez ait sibi non displicere; nullum agens creaturam est purus actus; sed purum esse, ergo nec actio ejus est purus actus, sed aliquid potentialitatis habens, sed talis actio non est sine motu, & mutatione, ut patet, ergo nullum agens creaturam potest agere sine motu, & mutatione, ergo nec creare, quia creare

create est de nihilo, motus autem est in subiecto. Hac eadem ratione utitur Huet. disp. 2. Phys. sect. 6. in hanc formam, omnis actio est proportionata modo essendi, quae habet illius principium, sed nulla est entitas creata, quae non habeat aliquam compositionem vel ex materia, & forma, vel ex subiecto, & accidente, vel ex natura, & supposito; ergo nulla creatura potest habere aliquam actionem, quae sit pars alicujus compositionis, vel subiectum illius; sed creatio nullam facit compositionem, neque inquam formam, neque inquam subiectum ergo non potest procedere a creatura: Ex eodem medio potentialitatis creaturæ Ovid. loc. cit. sic arguit, & dicitur, eò ipso, quod actio procedat a creatura, perit recipi in subiecto, quia modus operandi imitatur modum essendi, ergo implicat procedere actionem aliquam a creatura, quae non existat recipi in subiecto; ergo implicat a creatura procedere creationem, cujus conceptus quidditativus est independentia a subiecto, & ait rationem a priori posse desumi ex natura agentis creati, quod eo ipso, quod creatum est, efficitur receptionis passiva, & potest esse subiectum alicuius accidentium; & tandem concludit hoc idem intendi ab his, qui dicunt omne ens creatum esse immeritum potentialitatis, seu habere aliquod potentialitatis, non esse purum actum; sed quo deducitur etiam in hoc idem modo colpicere rationem quandam, quam satis fuisse, & confusè proponit Amicus disp. 2. cit. n. 43. ubi sepius repetit terminos illos immeritum potentialitatis, & emeritum a potentialitate; quam missam facio, tum quia cum illa coincidit, tum quia eam adducit Arriaga disp. 11. cit. n. 94. & ostendit nullus esse momenti, & solutio, ac obiter terminorum esse compactam.

15 Respondet Doctor loc. cit. hanc rationem repugnantiam ex potentialitate creaturæ deducam non concludere, neque eo, quod actio creaturæ esse debeat potentialis, necessario inferri, quod esse debeat cum motu, & mutatione, nam alii adhuc ex capitibus dicerent potentia actio creaturæ etiam practica dependentia a praesupposito subiecto, in quo excreatur; nam esset potentialis, quia fundaret dependentiam ab agente creato, a quo emanaret, & in eo subiectivè reciperetur iuxta nostram sententiam ponentem actionem in agente, ita quam in subiecto, non autem in passivo, vel termino producto, & iuxta istam sententiam diceretur subiectivè recipi non quidem in subiecto praesupposito, sed in ipso termino per eam producto; ex eo igitur, quod actio creaturæ esse debeat potentialis non necessario inferitur, quod debeat esse cum motu, & mutatione, quae excludat creationem. Ad eandem rationem, ut ab Huetto ad proponitur, negatur sublimitas minor, actionem creativam ad aliquam compositionem non pertinere, quia potest esse subiectum sine dependentia ab agente creato, a quo emanare, item sine praesentia, & aliarum relationum, si ponatur a fundamento distincta, faceret item compositionem cum suo subiecto, sive ponatur esse in agente, sive in termino sustentante. Et sic tandem eadem occurrit, prout ab Ovidio formatum concessio antecedente cum prima consequentia negando ultimam ad ejus probationem, cum ait conceptum quidditativum creationis esse independentiam a subiecto, dico id esse intelligendum, non quidem de subiecto innotionis talis actionis, sive id ponatur agens, a quo egreditur, sive terminus per eam productus, sed de subiecto, circa quod exerceatur, tanquam circa praesuppositam materiam, hoc enim est subiectum, quod directè creationi repugnat, & convenit motui, & mutationi, & dicitur aliter se habere nunc quam prius transendo ad privationem ad formam noviter de eius potentia ductam. Deinde perperam Auctores isti ex modo agendi per motum, vel mutationem inferunt finitatem, & potentialitatem sic agentis, alioquin primum agens, quod est purus actus, non posset agere isto modo, quod est fallum, potest enim Deus agere in subiecto praesupposito formam aliquam introducendo vel in Instanti, vel successivè, & per consequens per mutationem, & motum.

16 Sexto ulterius placet adducere implicantiæ Rubionis 2. d. 1. q. 2. art. 4. quam a nemine quem videt, adductam legi; nullum agens potest creare, cujus terminus, seu effectus omnis sibi possibilis habet ab ipso produci in subiecto praesupposito, quod effectus ipse necessario praesupponit; sed omnis causa secunda est huiusmodi, ergo &c. Maior patet ex termino, solum enim illud agens potest creare, quod in sua actione nullum praesupponit subiectum; Minorem probat, quoniam causa secunda non potest, nisi in formam substantialem materialem, & accidentalem; sed constat, quod forma substantialis materialis exigit materiam, & accidentalis subiectum, sic quod nec accidentalis sine subiecto, nec substantialis materialis sine materia praesupposita potest fieri per naturam, ergo &c. Hae tamen ratio, si bene expendatur, principium

Ad id. In Secunda. Sententia.

17 petit in probatione minoris, in qua supponit, quod causa secunda possit tantum in formam, non autem in materiam, sed eam praesupponere debeat, ut subiectum formae inanimatae probandum, cum fit praecipuus controversiae punctus; ex hoc enim, quod potest in formam, quae est perfectior, & nobilior ipsa materia, dicitur nullam esse implicantiæ, quod possit etiam in materia, quae est longe imperfectior de potentia saltem Dei absoluta.

Septimo, Amicus disp. 2. cit. n. 44. deducit rationem ex absurdo, quia si creatura intellectiva crearet, sequeretur actionem illius transeuntem, nempe creationem, esse perfectiorem actione eiusdem immanente, nempe intellectione, & volitione, ac proinde causam modo perfectiori agere in alio extrinsecum, quam in seipsum, quod autem hoc sit absurdum probat, quia agens per actionem immanentem perficit seipsum, per transeuntem vero aliud a seipso: nequit autem agens perficere aliud a se perfectius, quam seipsum, quia seipsum perficit primario, aliud vero a seipso secundario, igitur nequit habere actionem transeuntem independentem a subiecto, quam sit sua propria ipsius actio immanens. Resp. nullum esse absurdum, causam effectivam perfectiori modo agere in alio, & transeunte, quam in seipsum, & immanente, quoniam terminus actionis immanens in ipsomet agente non potest esse aliud, nisi accidens aliquod immanens, & inherens in illo transeuntem vero actionis terminus potest esse substantia, ut cum homo generat alium hominem: unde de facto videmus omne agens creaturam generativam habere actionem transeuntem perfectiorem immanente, nam actio generativa est substantialis, id est ad substantiam terminata, omnis autem actio immanens perfectiori creati est accidentalis ac proinde haec est imperfectior illa: Neque hoc, quod agens creaturam per actionem immanentem perficit seipsum, per transeuntem vero aliud a seipso, rectè deducitur illam actionem fore perfectiorem ista, quia cum actio fit essentialiter via ad terminum, sua ipsificationem, atque ad perfectionem desumit a termino, non autem a subiecto, in quod agit.

18 At replicat Amicus, quod licet actio generativa sit perfectior quoad entitatem accidentali operatione immanente, non tamen quoad independentiam; utraque enim dependet a subiecto inhaerentibus; cum non possit agens creaturam habere aliam actionem transeuntem substantialem, quam productionem formae materialis, quae est actio dependens a materia, ut a subiecto inhaerentibus; Quamvis autem non repugnet agens habere actionem transeuntem perfectiorem immanente quoad entitatem, repugnat tamen habere actionem transeuntem perfectiorem immanente quoad independentiam a subiecto. Sed in hac replica committitur manifesta petitio principij; dum ait non repugnare agens creaturam habere actionem transeuntem perfectiorem immanente quoad entitatem, repugnare tamen, quod habeat actionem transeuntem perfectiorem immanente quoad independentiam a subiecto hoc enim est, quod controversiter, & quod probari debet, & non assumi, ut certum, etenim nos contendimus, quod sicut non repugnat in agente creato actionem transeuntem esse perfectionem immanente quoad entitatem, ita neque repugnat esse perfectiorem quoad independentiam a subiecto.

19 Octavo ex alio adhuc absurdo repugnantiam deducunt Fonseca 5. Metaph. c. 2. q. 8. sect. 3. & Pericinus lib. 5. Phys. c. 6. quia si etiam actio creandi communicabilis esset creaturis, nulla omnino superaret actio propria Dei, & non communis cum creaturis; nam intelligere, velle, movere, & quodcumque aliud agere, quod convenit Deo, convenit etiam creaturis; est autem conveniens, imò necessarium, ut deus aliquid agere, quod nulli creaturæ, sed toti Deo convenire possit ad extra, & transeuntem, alioquin non possemus arguere existentiam Dei, hoc enim arguimus ex aliqua actione transeunte ipsius propria; haec vero alia esse non potest, quam creatio, nam haec ex modo tendendi independentem a subiecto est omnium perfectissima, ergo &c.

Hae tamen ratio valde frivola est; nam statim dicere quia poterit actionem propriam Dei, per quam eius existentia cognoscimus, & cuiusmodi creaturæ incommunicabiles, esse actionem a superiori agente independentem, quam actionem ex eius independentia in essendo evidenter arguimus, dicitur potest illas eadem actiones creaturis communicari, ita illis communicari, ut adhuc sint incommunicabiles, ac incommunicabiles cum illa perfectione, cum qua coequetur Deo, unde sicut potentia educitiva increata ad omne educibile communicatur creaturæ cum limitatione ad hunc, vel illam formam educibilem, & cum dependentia ab ipso primo agente; ita pariter si communicaretur creaturis potentia creandi, utique communicaretur limitata ad hoc, vel illud creabile, & dependentem a

D. o., & Deus adhuc retineret omnino incommunicabilem omnipotentiam creandi omnia abique ulla dependentia.

ARTICULUS TERTIUS.

Rationes potiores adducuntur.

13 NOno, quoniam ut diximus n. 5. limitatio efficientis creati-... NOno, quoniam ut diximus n. 5. limitatio efficientis creati-...

Sed urget Ariaraga; creatio solum differt a generatione in eo, quod ad hanc concurrat subiectum cum causa efficiente...

19 Decimo, Doctor loc. cit. s. ideo dicitur probat, quod creatura non potest creare principaliter modo praedicto...

munem omni creaturae, sed per plures de diversis creaturis... munem omni creaturae, sed per plures de diversis creaturis...

Hunc Scoti discursum valde approbat Vasquez disp. 175. 2o... Hunc Scoti discursum valde approbat Vasquez disp. 175. 2o...

Scotus ipse cit. lit. AA. probatione tertiae propositionis... Scotus ipse cit. lit. AA. probatione tertiae propositionis...

Verbo, sed solum esse secundam per actum intellectus, & voluntatis... Verbo, sed solum esse secundam per actum intellectus, & voluntatis...

21 Adhuc tamen non satis apparet, quomodo per hunc Scoti... Adhuc tamen non satis apparet, quomodo per hunc Scoti...

22 Nihilominus, si praeferat dicitur bene pendatur, optime... Nihilominus, si praeferat dicitur bene pendatur, optime...

productiva sibi similis in natura, ut est prior intellectu, & volu... productiva sibi similis in natura, ut est prior intellectu, & volu...

Postremo, ratio repugnantiae satis obvia, & forte omnium... Postremo, ratio repugnantiae satis obvia, & forte omnium...

Mela. In Secunda. Sentent.